

FLOR DE CARD

SANT LLORENÇ DES CARDASSAR

Flor de Card

Bolletí-revista del Card, Centre Cultural de Sant Llorenç des Cardassar.

Adreça: carrer de Sant Llorenç, 36

Telèfon: 569119

Número 131

Agost-setembre de 1987

Dipòsit legal: 765-1973

Edita: Centre Cultural Card

Imprimeix: Apóstol y Civilizador (Petra)

Director: Josep Cortès i Servera

Consell de Redacció: Felip Forteza

Guillem Pont

Guillem Quina

Antònia Servera

Guillem Soler

Miquel Sureda

TALAIOTS

L'Institut d'Estudis Avançats, organisme dependent del Ministeri de Cultura, ha enviat un arqueòleg per a catalogar i efectuar les planimetries de tots els jaciments arqueològics del nostre terme. Es tracta de sebre exactament què tenim i en quines condicions es troba. Naturalment ens en podem congratular, ja que no s'esdevé gaire sovint que un organisme central posi els ulls, entre d'altres, en la nostra petita vila.

Durant la prehistòria, la cultura material -en aquest cas talaiots i coves d'enterrament- és l'única font d'informació disponible, per la qual cosa seria important que la gent donàs tota casta de facilitats a aquest expert i deixàs de fer desastres pel seu compte.

Tot home que no tengui cap vinculació amb el passat és incapaç de projectar-se cap al futur, puix li manca la consciència de que aquest futur existeix. Les arrels de qualsevol poble es troben immerses dins la seva història, encara que aquesta estigui a milers d'anys de distància.

Tota persona hauria d'aprendre com vivien els seus avantpassats i pensar que tal vegada la seva vida, la seva manera de fer i analitzar les coses, la visió que té del món que l'envolta depèn, almanco una miqueta, de la forma en que vivien els seus avantpassats, de la seva concepció del món, de les lluites contra l'enemic o de com transformaven el món hostil que els envoltava, lluita que, d'altra banda i malgrat els avanços tecnològics, en aquests moments encara continua.

Aprofitem, per tant, aquesta ocasió que se'ns ha brindat, col·laborem amb ell en tot quan poguem i per ventura contribuïrem a donar un poc més de llum a la nostra obscura història. No ens en penedirem.

COL·LABOREN

Felip Forteza	Ultralleugers	Portada
Josep Cortès	Espipellades	3
	Batec	10
	Zona Costera	15
Guillem Pont	La Vellesa	4
	Les campanes	6
	Sant Llorenç, ahir	20
Rafel Ferrer	Història	8
Xesc Umbert	El temps	12
Alfred F. Arnau	Dels foners	13
	Rosa d'Alexandria	13
Tateix	La nit blanca	14
Jaume Galmés	Cant Primer	14
Maria Galmés	Demografia	16
	Si lleu...	18
	Comptabilitat	
Llorenç Artigues	El còmic	17
Andreu Amer	Tresoreria	
Bel Nicolau	Distribució	

TELEFONS D'INTERÉS

Ajuntament	569003
Polícia Nacional (Manacor)	550044
Guàrdia Civil (Son Servera)	567020
Joan Ramis (metge)	569020
Bombers	550080
Creu Roja (Ambulància)	200102
Jutge	569046
Funerària	526053
GESA	551800
Grua	585680

Està ben vist que es polítics s'ofeguen dins un tassó d'aigo!
¿No vol un despatx en Falera? ¿No diu en Carbó que es pressupost d'es capítol de despatxos ja ha fet ui? ¿No és picapedrer? Idò que el se faci ell i ningú no li farà plet! ¿No anava dins sa llista en Tomàs Llaborim? Idò que li faci ses portes i no passarà s'oratge!
¿Ho veis que seria de bo d'arreglar? I an es llorencins no mos costaria ni un duro!

Si tenim en compte que es temps de sa campanya tots es partits polítics prometeren que canalitzarien ses aigos i ara comprovam, astorats, com en Joan Blanc passeja un depòsit d'aigo nou, haurem de convenir que ses promeses d'es polítics no pareix que li llevin gaire sa son, ni que vegi massa avinent un perill p'es seu negoci.
Per a mi que estic més mal a pler jo que ell!

Si hi ha qualcú que vulgui sebre sa calor que fa p'es poble i no li lleu demanar-ho an en Xesc, que es qui en sap més de tots, basta que escolti s'informatiu català de sa segona cadena i allà li ho diran.
I és que en Xesc saps que s'enfiiiiila!

Poden aplegar es xorissos amb aquesta Guzzi que li han comprat an es cabo. Maldament s'amaguin damunt sa muntanya de Calicant, podeu estar ben segurs que es pes -o sa llargària- de sa Llei els caurà damunt amb tota sa seva força.
Era ben hora de que es llorencins poguessim tornar dormir tranquils amb ses portes obertes!
Perquè hi podrem tornar dormir ¿O no?

Quan ets al.lots no fan trui no els han de perdre de vista, que si es mestre se despista qualque cosa sol fer ui.
Mentre estàveu en remui aquest estiu, per la mar

¿voltros sentíeu parlar gens d'es nostro Ajuntament? No badeu, que aquesta gent són com al.lots, i si un dia veien que es poble dormia li clavarien sa dent!

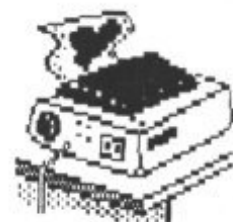
Anau a sebre què els donen an es turistes per menjar, que segons se desprèn de ses que queixes que hi ha hagut en aquest sentit, p'es voltants de sa depuradora de Sa Coma hi fa una pudor que no és resistidora.
Vos assegur que an aquests 800 apartaments que hi fan devora, entre sa depuradora i qualque merda d'elefant d'es Safari hi hauran de sembrar molta d'"essenci" per poder alenar a pler!

Aprofitant que fins a's Darrers Dies tots es vehicles amb rodes que se matriculin duran ses lletres "AP", s'ha corregut es rumor de que en Falera convidaria a beure a tots es llorencins que se comprin un cotxo nou i s'apuntin an es seu partit.

Aquests punyeteros polítics se veu que no perden calada! Si segueixen així a l'instant hauran voltat cama an es venedors de detergents, sempre que se confirmi sa notícia, naturalment.

A primeries de setembre varen aparèixer per Son Carrió uns pamflets i pintades signats amb ses sigles M.A.C., que per lo vist pertanyen a ses Milícies Anti-Carbó, protestant, evidentment, contra es batle.
Respectant ses crítiques a s'executiu, no en mancaria d'altra!, consider que avui en dia, si un té res que dir, no hi emporta embrutar parets i carrers i amagar-se davall un pseudònim.
Que en Franco, senyors milicians, ja fa una dotzena d'anys que és mort.

Josep Cortès

A L'ENTORN DE LA VELLESA

-Bases per a un programa d'acció- (II)

B - LA VELLESA EN EL TEMPS

1.- Una qüestió semàntica

Potser abans de res cal delimitar els conceptes que s'empraran, car a la pregunta, què és un vell? s'hi trobarien moltes respostes. És evident que l'aplicació del mot és molt subjectiva puix el llistó delimitador dels conceptes jove/-, vell va pujant a mesura que passen els anys; és a dir els nins de l'edat dels meus fills, sens dubte em veuen "vell" i jo veig velles a les persones de l'edat de mon pare o amb més anys.

Els conceptes pensionista o jubilat tenen una delimitació menys equívoca però no sempre es poden equiparar cronològicament...

Per estalviar possibles llenegades i, també, per entendre'ns, usaré com a sinònims els mots vell, pensionista i jubilat, car de cara a la utilització pràctica -sensibilització popular a l'entorn de la vellesa- i vist que l'Associació local els agombola a tots, el possible programa d'acció es considera que ha d'ésser únic.

2.- Consideracions pre-científiques

Cada cultura reserva un paper als vells. Fent referència a la nostra cultura, cal dir que hi ha constants referències literàries referides a la tercera edat, denominant-la època "difícil", "trista" o referides a la pèrdua d'energies corporals, a canvis de vivències i comportament -per mor de la pèrdua de facultats mentals-, a modificacions de la figura corporal... i àdhuc els vells són tractats de dolents i malsofrits.

Però no totes les referències són negatives, també es parla de la vellesa com a cim, com a font de saviduria, a nivell de "veu de l'experiència"...

La cultura popular ens dóna testimoni també d'aqueix dualisme a l'hora de tractar la vellesa. Són ben conegudes les expressions "tornen com a al.lots" o "ai!, cavallet, quan eres jove!", "és vell, ja caduca"... i tantes altres com podrien anar sortint.

Del "Cançoner Popular de Mallorca" del Pare Ginard, he seleccionat dues cançons ben il.lustratives del que anam dient:

Fii meu, com jo vei seré,
que no em podré aguantar dret,
m'armaràs un gaiadet,
una cabra i un xotet
travats, i los guardaré.
D'es cap de s'any et daré
lo que hauré tengut de net.

A deu anys començ la planta
i a quinze el coneixement;
se pensa viurer-ne cent
i només en viu cinquanta.
El qui arriba an es setanta,
tot és dolor i turment.
Mirau aquest testament
de quina manera canta!

Aquestes cançons poden servir ben bé per il.lustrar la vellesa pagesa, típica de la nostra ruralia, i també el temor i la desesperació.

Un altre vocable molt utilitzat és aquell de "estar retirat", "tenir el retiro", que a casa nostra i a nivell personal sol representar dues coses: una paga de l'Estat i un canvi o modificació de l'ocupació habitual.

Només per remarcar, altra vegada, la subjectivitat de la consideració de jubilat, pensau en els que coneixeu... sens dubte trobareu aquell pel qual la jubilació representa una mena d'alliberació al no haver de dependre del rellotge i poder-se dedicar a aquelles tasques que sempre li havia agradat fer. És un premi al treball realitzat durant tants d'anys.

Però també en trobareu algun que no se sap desferrar de la feina i que considera aquesta deshumanitzada. T'utilitzen i quan no serveixen, fora!

De fet la cultura popular és ben il.lustrativa, també, de les diferents visions, determinades com veurem per múltiples factors,

que es poden presentar.

3.- Aspectes científics

Però si hem de tractar seriosament la vellesa, haurem de fugir de creences i intuïcions més o menys encertades, per seguir el camí que ens assenyala la ciència.

L'atribució de paternitats és un terreny ben llenegadís i més encara si es tracta de qüestions relatives a la ciència, car és obvi que res no sorgeix per generació espontània, i per esbrinar-ho es necessita un bagatge del qual no dispo ni tampoc, a dir ver, és la finalitat del treball. Seguint a Lehr em limitaré, idò, a assenyalar unes fites en el temps, així:

- 1835.- Quetelet: es considera el precursor de futurs treballs sobre el problema del desenvolupament de la intel·ligència i del rendiment superior.
- 1897.- Galton: munta un laboratori experimental a Anglaterra i realitza investigacions sobre l'umbral auditiu superior.
- 1909.- Nascher: pare de la investigació, metge de vellesa introdueix el concepte de "geriatria" -estudi de la patologia de la vellesa-.
- 1922.- Hall: publica un primer estudi, des de l'òptica de la psicologia, a l'entorn de la investigació de la vellesa als Estats Units.
- 1926.- Pavlov: descobreix la importància del factor "temps" en l'aprenentatge dels animals més vells.
- 1928.- Miles: funda, a la universitat de Stranford -Califòrnia- el primer gran institut especialitzat en l'estudi dels problemes de l'envelliment.
- 1929.- Rybnikov: introdueix el terme "gerontologia": estudi del procés d'envelliment.
- 1938.- Bürger: funda una revista que tracta dels problemes de l'envelliment psíquic.

D'alguna manera aquestes fites, i moltes més, representen els inicis de la investigació científica relativa als processos d'envelliment. Després vindria la fase d'expansió de les investigacions. Així, a l'any 1945 ja es funda la Societat de Gerontologia -als Estats Units- que, al setembre de l'any 47 realitzaria el seu primer Congrés amb una participació de 95 persones. El VII Congrés realitzat a Viena l'any 1966 ja comptava amb 3000 membres provinents de 45 països.

Les tendències en la investigació, d'alguna

manera es podrien resumir dient que

- fins als anys 60 es centren en els canvis en el rendiment i en les funcions de les persones d'edat.

- a partir dels anys 60 l'esforç es desvia envers temes de psicologia de la personalitat i de psicologia social.

- actualment les investigacions aprofundeixen sobre les influències ambientals i en psicologia del desenvolupament.

De fet, és evident que la personalitat va canviant dia a dia. I que la confrontació de l'individu amb les tasques vitals sempre depèn de:

- la situació corporal: salut, limitacions...
- de les expectatives i normes socials i culturals
- i de la personalitat individual

C - ASPECTES BIOLÒGICS DE LA VELLESA

1.- El procés de l'envelliment

"Qui és nat, o ha de tornar vell o ha de morir", diu l'adagi popular. Adagi que d'alguna manera implica acceptació normal, natural de la vellesa. Segons assenyala Kalish, totes les teories relatives a les causes de l'envelliment accepten una base biològica que és genètica en el seu origen. És a dir, tots ho heredem dels nostres pares; no solament el fet inevitable d'envellir-nos, sinó també el llistó de l'edat màxima a la qual podem arribar. I això és acceptat per tothom.

Les diferències dels teòrics es mouen a nivell de factors particulars que produeixen el procés de l'envelliment i les maneres que tenim per incidir sobre aquests factors perquè l'envelliment sigui més lent.

Malgrat la relació existent, és evident que una cosa són els mecanismes que causen l'envelliment l'altra els que poden produir la mort. I d'altra banda, potser tots coneixem les "receptes" per viure més i millor (menjar adequadament, descansar, no fumar, no beure gaire suc, anar adesiara al metge, fer exercici...) però, ¿qui i com s'apliquen les receptes?

Resulta evident que el procés d'envellir-se és complex i resultant de les interaccions entre fets biològics i psicològics amarrats ambdós per allò que podríem anomenar "factors ambientals".

Guillem Pont

... En la llunyania, muntanyoles tapades de verdor; damunt cada muntanyola, un poblet; damunt cada poblet, torterolets de fum; entre els torterolets de fum, un campanar; i entorn de cada campanar, al cap-al-tard i al matí, les nou colomes d'argent que canten "Ave Maria"...

Mn. Llorenç Riber a "La mi-nyonia d'un infant orat".

Guillem Pont

Primer d'octubre, 1987

(Article patrocinat per la Conselleria de Cultura del Govern Balear).

Parlar avui de les nou colomes d'argent, del toc de les avemaries, resulta del tot impropedent, és cosa morta, passada, obsoleta... els joves ho desconeixen i, els altres, ho guarden zelosament en el racó més arrecerat del pensament; tanmateix ja és del tot innecessari i, a més, res no evoca el record, ni per associació.

Malgrat el toc de les avemaries, les campanes encara són ben vives. Encara guarden part d'aquella missió fonamental i transcendent, del rol en el sí de la comunitat que desenvolupaven antany: el de missatgeres.

A punt de migdia, una tocada melancòlica encara porta les dones al carrer amb una pregunta als llavis: Quí és el mort? Les misses porten gojoses el preàmbul del toc de la campana. I la festa porta inherent el repic.

A vegades es parla de la força educadora de l'entorn; les campanes de les viles en poden representar una mena d'exemple sonor. Potser abans de néixer, i sens dubte abans de parlar, ja sentim i discriminam el toc de la campana. Pa/pa, ma/ma, ta/ta són generalment els primers monosíl·labs d'un grenyal balbuceig. D'alguna manera es podria afirmar que les campanes són, en el món rural, invariablement part integrant d'un primer món simbòlic de l'infant, que s'anirà ampliant a poc a poc.

El toc de les campanes és una cosa que normalment no s'ensenya voluntàriament, però quan hom pensa, se n'adona que coneix i diferencia missatges informatius (que ha mort una persona, que prest començarà la missa, que hi ha festa o que passa cosa rara) provinents de les campanes. Així mateix, pel so, seria capaç de dir si les que sent en un determinat moment són les acostumades o d'altres d'estranyes.

Evidentment, les campanes

han perdut força, abans sols havien de competir amb el saig i la conversa de cafè, però ara... premsa, ràdio, televisió, cotxes, pressa... minven la seva incidència. Han passat d'ésser el canal més important de comunicació a una mena de mort a plaç fixe; de banda sentimentalismes i evocacions poètiques, el món gira així.

Primer la diafora, després les "nou colomes d'argent", llavors... poc a poc limiten el camp d'acció; i el que no es resignen a perdre es va devaluant per moments.

En el fons, potser és una pèrdua innecessària, lamentable, irreversible, com moltes altres. De mica en mica anam despreciant, rebutjant i, conseqüentment perdent la majoria dels símbols d'identitat col·lectiva: la natura, la llengua, els costums,... les campanes.

Una ràbia sorda envaeix el cervell i fa batregar els polsos; després el pessimisme amara tot pensament i hom creu que no hi ha res a fer: prest o tard tots menjarem hamburgueses, beurem coles i parlarem -de capde-nas- d'aquelles coses que altres, previament hauran programat en un món feliç tipus Huxley. Sortosament resten il·lusions,

utopies i la fugacitat del temps.

Alguns hem tingut la sort de viure la màgia del món de les campanes. La conquesta d'un món nou; tal com "Quasimodos" locals. En el seu moment representà tot un repte i un descobriment.

Pujar per primera vegada l'escala de caragol, fosca i passant la mà dreta per la paret encimentada; amb por, però també amb la seguretat que comprta tenir companys a davant i, sobretot, a darrera. Guaitar el portalló esquifit de "les Voltes" i esperar la retxillera que porti un raig escarransit de llum, era una aventura inoblidable.

I malgrat s'hagués d'aparentar normalitat -per raons d'homonía- crec que un cert sentiment de por m'envaïa cada vegada que hi pujava. En certa manera era un excel·lent exercici d'agosament i de relació amb els altres.

Si el pujar era aventura, l'arribada al cim del campanar et deixava "flipat": Sant Llorenç a vista d'ocell, i Son Carrió, i la mar, i les teulades, i la gent que passava, empetitada i aferrada a la terra i... els pulmons s'inflaven d'aire i el cervell de noves sensacions.

Les pors. La por a caure -malgrat la reixa-, la por a passar per ull, a que les velles posts de la tarima no cedissin amb el pes -d'altra banda insignificant- de dos o tres escolanets. La por a que les majestuoses campanes no ens caiguessin a sobre. La por a la complexa maquinària del rellotge que, impassible, seguia amb el seu rutinari tac-tac.

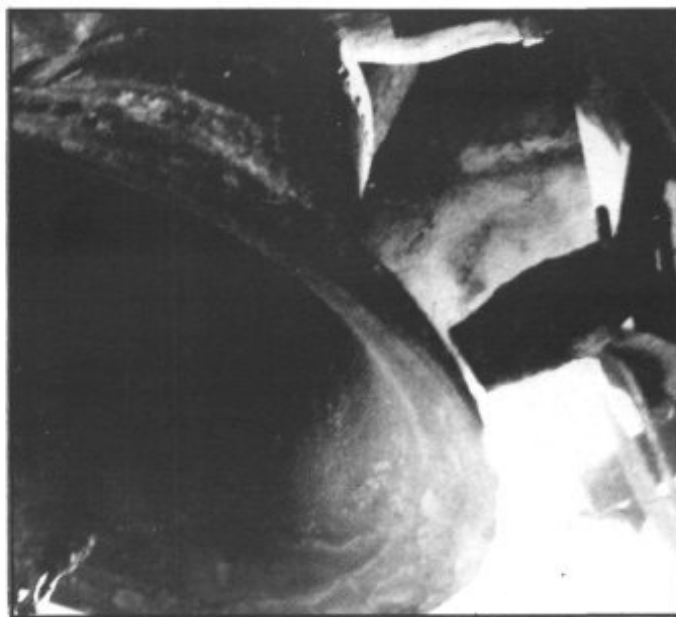
Però, malgrat la por, malgrat el respecte, ningú no en parlava. Dels niguls, de la majestuositat del batall de la grossa, d'acudits... de tot es podia parlar; però de pors no, haguera estat la befa de la colla.

A diferència d'altres indrets, les campanes de ma vila no tenen nom popular definit. Hi ha "sa campana" o "sa mitjancera", que porta la inscripció "Costeada por los fieles del pueblo de San Lorenzo. Año 1899. Santísima Virgen Trobada ruega por nosotros (70 x 63 cms.); "sa grossa": "Costeada por los fieles de San Lorenzo. Año 1899. Sancte Laurenti ora pronobis" (90 x 82 cms.), que és la que marca les hores; i "sa petita": "Regina sine labe originali conceptio ora pronobis. 1850" (60 x 50 cms.). Mirant a ponent la grossa està situada

a la dreta, la mitjancera a l'esquerra i a sobre, entre ambdues, la petita.

Ves per on, les campanes, en el petit grup d'escolans desenvolupaven un paper de diferenciació social. El més gran, més gros, més "líder", sempre manejava la grossa, i el darrer mot del credo, la petita. La mateixa funció, si voleu, que desenvolupen ara mateix els cotxes o altres béns en un poble, els càrrecs en una oficina o els cursos en una escola.

Anècdotes i visions personalitzades de banda, campana és sinònim de comunicació, i és obvi que, en aquest camp van perdent importància. Però també és cert que aguanten, que no es resignen a perdre el seu paper. Com si lluitassin contra un món foll, poblat d'homes sadolls de missatges i amb la bruixola de la vida desimantada.

-1882-

Es posà de manifest pel Sr. Batle una comunicació del Sr. Governador President de la Junta d'Instrucció Pública d'aquesta província del 27 de desembre passat, en la qual es fa saber que l'exm. Sr. Rector de la Universitat de Barcelona s'ha dignat accedir a la permuta sol·licitada per D. Guillem Coll i Ribas i D. Jaume Gibert i Amorós, mestres de les escoles de Sant Llorenç i Santa Eugènia respectivament, disposant al mateix temps que el Sr. Gibert prengui possessió del càrrec el dia 1er de gener.

El dia 4 de gener morí D. Mateu Nebot i Nebot, metge de Sant Llorenç i fou substituït per D. Guillem Rosselló i Gomila.

29 de gener.- El Ministeri de Governació ha donat 3.000 pessetes "para socorro de las desgracias ocurridas en este distrito consecuentes al fuerte pedrisco acontecido en Mayo último en San Miguel, San Lorenzo y una parte de su matriz..."

El batle agrai telegràficament el donatiu i s'acordà que seguís carta en el mateix sentit.

5 de març.- S'aproven els plans de les façanes "exteriors" de la casa que vol construir en Domingo Femenias, al carrer des Pou.

14 de maig.- S'acorda subvencionar a Jaume Lliteras Jaume, de Sant Llorenç, amb cent pessetes per al sevei de peó "peatón", que està fent des d'aquell lloc a Son Servera amb l'obligació de dur la correspondència a domicili a Son Carrió, a partir de demà. Es carregarà al capítol d'"Imprevists".

11 de juny.- Per un acord referent a ensenyament l'Ajuntament relaciona les escoles existents, entre les que hi figura la de Sant Llorenç. També n'hi ha una de privada "a la que acuden más de cincuenta jóvenes".

25 de juny.- De les 3.000 pessetes del "calabuix" l'Ajuntament acordà pagar a:

Miquel Mascaró Munar	462'50	pts.
Antoni Vicens Santandreu	462'50	"
Francesc Riera Mayol	500	"
Pere Muntaner	250	"
Llorenç Truyols	250	"
Damià Mesquida Galmés	725	"
Llorenç Caldentey Perelló	350	"

Hi ha una nota, després d'aquesta darrera quantitat, que cobra el mateix batle, que diu textualment:

"Importe de los jornales que tienen adelantados para la reparación y conservación de los caminos de este distrito a cuyo servicio se acordó se atendiera con aquella suma, para que la clase pobre pudiese aprovecharse de ella según cuentas que cada uno de ellos ha presentado del camino que respectivamente ha tenido a su cuidado".

Era costum ben extès que membres de l'Ajuntament, i fins i tot funcionaris municipals i particulars adelantassin quantitats i les cobrassin en haver-hi diners a les arques del poble.

Damià Mesquida vol construir una casa al carrer Major de Sant Llorenç i el mateix dia és autoritzat.

6 d'agost.- El tinent de batle Damià Mesquida, encarregat de Sant Llorenç, manifesta a l'Ajuntament que el 24 de juliol dimití Josep Llodrà i Riera, "guarda calles del lugar de San Lorenzo". L'Ajuntament acordà substituir-lo per Pere Vives i Riera, del mateix Sant Llorenç "a quien se dará posesión inmediatamente y se extenderá el correspondiente título".

5 de novembre.- Entre els pagaments que acorda l'Ajuntament es pot llegir:

"... a Serafín Nebot, maestro herrero de San Miguel, 18 pesetas importe del trabajo de su oficio y material empleado en la reparación y conservación de las herramientas de los peones camineros de aquella Aldea".

12 de novembre.- El metge Guillem Rosselló cobra 75 pessetes "por los reconocimientos practicados a los padres y hermanos de los mozos que entraron en suerte en la quinta del presente año".

26 de novembre.- Es varen pagar 16 pessetes i 63 cèntims al vicari de Sant Llorenç "importe de la fiesta del patrono de aquel lugar" i una quantitat igual a Antoni Santandreu "por la del patrono de San Miguel".

24 de desembre.- S'acorda que d'avui en endavant, vista la necessitat que hi ha, les feines que s'hagin de menester de fuster, ferrer i picapedrer s'encarregaran als mestres Bartomeu Umbert, Pere Antoni Sancho i Miquel Vaquer, veïns de Sant Llorenç.

També acorden pagar "cuando el estado de los fondos lo permita" a:

* Bartomeu Umbert 87'93 pts. "importe del trabajo de su oficio y material empleado en la reparación y conservación de los pozos públicos" i 7'68 pts. per mànecs d'eines dels caminers.

* Gabriel Nicolau, ferrer, 29'37 pts. per feina i material emprats als pous públics, més 51'33 pts. per les eines dels caminers.

* Joan Domenge, 12 pts. del capítol d'"Imprevists" pel lloguer de la casa emprada com a corral del poble.

31 de desembre.- L'Ajuntament acorda pagar 133'32 pts. a Mateu Lliteras "importe del terreno, o sean 11 destres, 5 decímetros que se le ha expropiado o ha cedido al público lindante con la iglesia del lugar de San Miguel".

-1883-

14 de gener.- Pascual Ginard vol construir una casa al carrer de la Verge. Se li aproven els plans.

4 de febrer.- Antoni Galmés Galmés vol fer una casa al carrer de la Reina (avui carrer Major). S'aproven els plans.

A un inventari municipal que surt a la sessió d'avui hi ha:

"Un solar en el lugar de San Lorenzo adquirido para la edificación de escuelas".

18 de març.- Es paguen 7'50 pts. a Maria Servera Duran per "la conducción de un niño expósito a la Inclusa de Palma".

També s'acorda pagar la dida al "niño huérfano de padres pobres, natural de San Miguel, llamado Jaime Font". La Sala pagarà des del passat febrer fins que duri el període de lactància. Les dides, aleshores cobraven 5 pts. cada mes.

1 d'abril.- Don Miquel Marcó i Catany presenta instància a l'Ajuntament demanant que s'anomeni una comissió de la Junta Pericial "para que pasando al predio de Son Vives proceda al justiprecio y clasificación de las porciones vendidas" i que aquestes, amb llur conformitat s'inscriguin a nom dels compradors.

Rafel Ferrer Massanet

CLÍNICA VETERINARIA

Hernán Cortés, 3
MANACOR
T. 554265

Burgues, s.n.
FELANITX
T. 581579

- * MATERIAL FOTOGRÀFIC
- * ARTICLES DE LABORATORI
- * FOTOGRAFIES DE MARGALIDA MOREY

S'ESTUDI

General Mola, 11-E
(Baix de's Cos)

Tel. 55 40 78 MANACOR

VORA EL "BIERGARTEN"
I DAVANT LA DESAPAREGUDA
DISCOTECA "ODYSSEY TROPICAL"

CALA MILLOR

4 BARS A 4 PISOS

D'AMBIENT FUTURISTA

LA SUPER-DISCO

QUE TOT CALA MILLOR ESPERAVA!

COMENÇA L'ESCOLA

Un dia abans de la data acostumada, el dia 14 de setembre va començar el nou curs escolar amb una serie de novetats que val la pena remarcar.

D'una banda ens ha estat concedit un mestre més que l'any passat, la qual cosa possibilita que en Joan Domenge se'n cuidi de les substitucions de les tres escoles del terme -Sant Llorenç, Son Carrió i Cala Millor- i de la biblioteca de l'escola llorencina, amb el conseqüent estalvi de les arques municipals, que no hauran de subvencionar cap substitut.

D'altra banda sembla que a hores d'ara ja estaran acabades les dues noves aules -una de normal i l'altra per esser utilitzada per tots els cursos- i la primera fase del poliesportiu, el que suposarà un considerable augment d'espai a l'hora de jugar i que l'escola disposi d'una sala gran per audiovisuals, reunions, etc.

A més de tot això han estat solucionades les deficiències que presentava l'edifici escolar en acabar el curs passat i han donat una passada de pintura a les parets que més ho havien de menester.

La distribució dels mestres per cursos és la següent:

Pàrvuls de 4 anys	Francesca Alomar
Pàrvuls de 5 anys	Isabel Llull
Primer	Ester Miralles
Segon	Assumpció Vieta
Tercer	Magdalena Bibiloni
	Antònia Melis
Quart	Llorenç Galmés

Cinquè
Sisè

Setè

Vuitè
Soplències

Isabel Muñoz
Maria Hernández
Josep Ferragut
Antònia Amer
Maria Herrera
Jaume Mayol
Joan Domenge

A més de les suplències, en Joan Domenge se'n cuidarà del dibuix al Cicle Superior i de la biblioteca escolar.

FESTES

Sense més ni manco pena ni glòria que les celebrades els darrers anys, les festes de Sant Llorenç passaren pel poble com una exhalació. Dels actes d'enguany -que podríem dir que colcaven damunt les dues corporacions, ja que la major part del pressupost estava destinat a El Fary i a Xesc Forteza, ambdós contractats per la recentment cessada Corporació- únicament sobresurt per la seva novetat l'exhibició de vol en "ultrallegers", que donà la possibilitat a un parell d'agosarats llorencins de pegar un ullada a la vila a vista d'ocell. La resta, com cada any.

Per la Mare de Déu l'exposició de cossiols i rams de flors seques i la peixetada popular que va oferir el club de pesca foren els actes que aportaren els únics tocs d'originalitat.

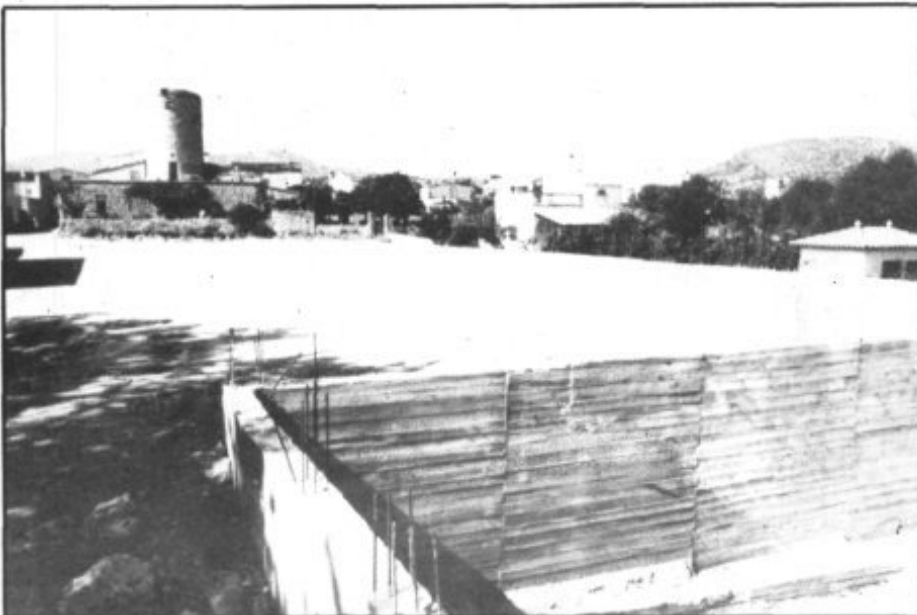
I festes passades, coques menjades!

TRANSFORMADOR

El dia 6 de novembre -demà mateix, com qui diu- farà un any que el transformador que hi ha vora el Pou Vell es va calar foc, i la fotografia que reproduïrem aleshores és la mateixa que publicam avui; és a dir, està ben igual.

És evident que els problemes que suposa el fet de tallar un carrer durant un any no lleven gens ni mica la son dels responsables de GESA i sembla que s'estan fotent del ball i dels sonadors.

No sé si l'Ajuntament hi pot fer res, però crec que és ben hora de fer passes per a-

lleï, de cara a l'explotació comercial de graveres i cantoneres, aturant les habituals explotacions clandestines".

DEPURADORA

Per les passades festes de Sant Llorenç va tenir lloc la inauguració de la depuradora de Sa Coma, encara que oficialment no es posarà en marxa fins al 13 d'octubre.

Amb dues de les tres fases en funcionament -la tercera no se sap quan es construirà- té una capacitat de 36.000 places, exteses des de l'hotel Talaiot fins a S'Illot -aquesta zona tu-

rística encara no hi ha enganxat, la qual cosa fa que de moment s'hi puguin afegir prop de 8.000 places més.

El fet de que l'Ajuntament de Sant Llorenç sigui propietari d'un 39% de la depuradora de Son Servera, també comporta que més de 7.000 places del nostre terme vagin cap al poble veïnat, amb la conseqüent descàrrega de les nostres instal·lacions.

A partir d'aquest mes hi treballen 1 tècnic i 3 obrers i el manteniment és absolutament municipal.

cabar amb aquesta situació.

GITANOS

Aquest estiu hem pogut contemplar una trista imatge que potser no es repetia en el poble des de feia més de vint anys: al pont de l'Estació hi han cercat cobri i redossa una família de gitano.

Sembla que s'han establert temporalment a Sant Llorenç amb la intenció de dedicar-se a la collita d'ametles i altres fruits del camp.

I si tanmateix està deshabitada ¿no els podrien oferir l'Estació?

ARGILA

A la fotografia es pot comprovar com estava el turó que se'n duen cap a Sa Coma abans de les festes de Sant Llorenç. De llavors ençà hi han fet més feina, per la qual cosa és molt probable que la imatge de l'entorn encara hagi canviat més.

Deixant de banda si l'argila és o no l'element més adequat per fer pisos de carreteres, una cosa és ben segura: ho estan fent sense permís municipal.

I el programa del GOB que signaren els representants del tres partits que governen juntament amb el cap de llista de la Unió Mallorquina ho diu ben clar: "Estricte compliment de la

.../...

.../...

TORRENTS

Després d'anys de sol·licitar-ho i havent rebut únicament promeses per part dels polítics, a la fi, el dia 2 d'octubre, començaren les obres de modificació del pont de la gasolinera.

Aprofitant que es construïa la Unitat Sanitària i la plaça del devora, han alçat la carretera de Son Vives i continuaran el jaç del torrent -encara que en realitat no n'hi hagi, de torrent- fins prop del Caminet d'es Cós. En una segona fase està previst -crec- continuar aquest jaç fins al torrent, evitant així les periòdiques inundacions del Cós.

S'ha donat, per tant, la primera passa per solucionar aquest ancestral problema llorençí, cosa que l'equip de govern s'havia compromès a fer abans de Nadal. Si a això hi afegim la neteja dels torrents, convendreu que és just i necessari donar l'enhonorabona a l'Ajuntament.

Ara toca l'altra banda. ¿Quan es començarà la presa?

ARA FA 15 ANYS

Que el Club Card va organitzar el I Concurs de Fotografia Local. Llàstima que no hagi tengut contonuitat!

ARA FA 10 ANYS

Que el Club Card va organitzar un curs de P.P.O. sobre qüestions d'agricultura.

ARA FA 5 ANYS

Que baratàrem de rector. Se'n va anar en Joan Rosselló i va venir don Joan Font.

Que canviaren la primera placa dels carrers, sibstituint els noms franquistes per d'altres de populars.

Que tenguérem torrentada. Tocau fusta, que ara ve el temps d'aquesta casta de desastres.

ARA FA 1 ANY

Que es va cremar Sa Punta de n'Amer.

Que la policia conjunta Sant Llorenç-Son Servera es va tirar els trastos pel cap i va prendre cadascú pel seu vent.

Que els treballadors del "Bier Garten" varen fer una vaga de fam dins La Sala.

El temps

Durant es passat mes de juliol lo més destacat va ser que va ploure dia 14 (0'5), dia 15 (0'8) i dia 30 (13'3). Tenguérem tormenta es dies 14, 15 i 30. Sa temperatura màxima va ser dia 16, amb 37º i sa mínima dia 26, amb 14º. Es vent arribà an es seu punt més fort dia 17, que va bufar de Ponent a 50 Qmts/hora.

Per s'agost va ploure dues vegades, però tan poc que sols no ho paga parlar-ne perquè no va arribar a una dècima de litre. Va ser es dies 29 i 30. Aquest darrer dia també vàrem sentir trons.

Lo més interessant va ser, però, sa calor. Segons es termòmetre es dia 15 va arribar an es 39º i en sa nit tanguérem una mínima de 21º.

Temperatura mitja d'es mes: màx de 32º

Temperatura mitja d'es mes: mín de 19'4º

Temperatura mitja absoluta: 16º

En lo que va d'estiu hem superat es 35º a s'ombra 13 dies.

Xesc Umbert

A partir d'aquest mes la revista Flor de Card publicarà part de l'obra inèdita de Plini el Vell damunt els foners i també part dels seus pensaments.

Plini fou un home que va viure del 23 d.C. al 79 d.C. ocupant diversos càrrecs d'importància baix del poder de Vespasià. Prengué notes de l'erupció del Vesubi segons testimoni del seu nebot, Plini el Jove.

En la descripció dels foners s'ha de tenir en compte que Plini va recollir la informació uns 200 anys després de la conquesta romana.

DELS FONERS

Dels foners, Plini el Vell ens digué:

"Hi ha uns homes vestits amb pells que tiren amb fona; en duen una al cap, altra a la cinta i la tercera amb la mà, disparen bàleos amb tan bon encert que foraden els cascs dels nostres soldats.

Foners, vosaltres que sou fills de la mar i el sol i viviu dintre un vaixell anclat en el Mare Nostrum, jo us deman que en nom del Senat i del poble de Roma em conteu a mi, ciutadà romà, el vostre secret.

¿Per què teniu tan bon dret? ¿Per què no voleu cobrar en sestercis i sí en vi i dones? ¿Com heu pogut fer aquestes ciclòpies cases que en diuen talaiots? ¿Vosaltres sou hereus dels déus? I ells callen i no diuen res. ¿Serà que la pèrdua de la seva terra i sentir-se conquistats els ha fet tornar muts o bé que el seu orgull de casta no els permet conversar? No ho sé pas, ara sí sé de la seva valentia, del seu saber, de la gran noblesa i de la seva feresa.

Jo, per tot això us admir i us respect, sense cap dubte quan un poble lluita amb valentia i noblesa, perdi o guanyi, se l'ha de respectar perquè lluita per als seus fills.

Crec que sempre tindré present aquells homes i aquella terra i d'ells diré: "Balearium is fundae bellicosa".

Traducció lliure
Alfred F. Arnau

LA ROSA D'ALEXANDRIA

Mai no sabré si era més hermosa la sortida del Sol dintre la mar o la posta en el desert.

Al matí la mar estava plana i acariciava les penyes, jo li demanava quan tornaria a Roma, ella, com una gran mare, em consolava i entre ona i ona m'acariciava els peus.

I després, quan la quàdriga d'Apol·lo començava a trotar i ell es col·locava la corona d'or per començar el seu passeig pel món, en aquell moment la filla de la matinda amb els seus dits rosats em va donar la rosa d'Alexandria perquè la cuidàs i l'estimàs.

Aquesta rosa es convertí en la meva esperança i tornà el meu amor.

Perquè quan dins l'hivern la pluja cau i els patis tornen trists i les nits són llargues i fredes, tu seràs el meu consol.

A la primavera, quan surten les primeres flors i tot neix a la vida, els ocells canten més fort i el sol brilla, allà estàs tu.

Quan ve l'estiu i els vespres s'omplen d'estrelles i les nits tornen màgiques, aquelles estrelles em parlen de tu.

I dins la tardor, quan els arbres perden les fulles i aquestes ploren i ginjolen quan són trepitjades, jo pensaré en tu, perquè la rosa d'Alexandria ets tu.

I com va dir un vell filòsof i poeta grec: "Besa'm, dóna'm la mà i jo et faré feliç".

Traducció lliure
Alfred F. Arnau

LA NIT BLANCA

Com sabeu, cada any, per les festes de la Mare de Déu Trobada hi ha una activitat dedicada a la gent jove que és coneguda tradicionalment com a "Nit Blanca".

Els primers anys que se celebrà aquesta festa era esperada amb molta il·lusió, emperò a poc a poc la gent es va anar cansant de fer sempre el mateix: anar vestits de blanc amb petites variants (capell de palla, una flor, una cinta pel cap...).

Acollint les crítiques de la gent, l'any passat es va voler donar una solució a la rutina de sempre canviant el tema de la festa, i així es va donar lloc a la "Nit Prehistòrica".

Idò què vos pensau! Que va anar millor? Que va esser una solució? Idò no. Va esser un fracàs, ja que la gent, per molt que digui, no vol sortir de lo comú. Són un sac d'idees remolcades.

Hem procurat informar-mos dels motius del fracàs de la "Festa Prehistòrica", i aquí els teniu:

- * El mateix dia es jugava, a Ciutat, el partit Mallorca-Barça.
- * La manca de voluntat per cercar quatre pedaços, que és la vestimenta més senzilla que hi pot haver per a vestir-se i donar un poc d'imaginació a la festa.
- * I la principal, que el dia de la festa queia en dissabte i la gent s'estima més anar-se'n de gresca als llocs on va sempre que assistir a una festa de poble.

La conclusió que en podem treure és que l'èxit de la festa no depèn ni del color ni del tema, sinó de la participació i les ganes de la gent de passar-s'ho bé, com s'ha pogut comprovar enguany.

Així nosaltres creim que la juventud d'avui en dia s'hauria d'animar a seguir endavant i alegrar aquestes bulles, perquè si no és així aquestes festes joves només s'anomenaran com a records llunyans.

Ara que som joves és més que hora de moure els peus i no esperar d'asseguts a veure com el món dona voltes.

Tateix

Poesia

CANT PRIMER

Comellar espiritual rera la serralada dels pins: Haydn fuig del seu cos i és ara ell

EL CREADOR

Àngel rebels estan enclauats,
amb les ales aferrades a la bolla magmàtica:
tot és massa incandescent,
i uns semidéus naveguen amb una post
per sobre els rierols de lava:
davallen salts d'aigua, ultrapassen esculls,
per tanmateix llavors fondre's dins un mar
/de foc.

Finalment, els àngels són alliberats.
Les muntanyes, cendra; el comellar, cendra;
el cel, cendra; la mar, cendra:
Haydn retorna al seu cos.

"Al Cel tots serem orfeonistes",
afegeix l'arquitecte.

Jaume Galmés

Nota

**FIRA ALTERNATIVA
A LLUCMAJOR**

Els dies 17 i 18 d'octubre hi haurà, a Lluçmajor, exposicions, col·loquis, debats damunt agricultura biològica, defensa de la naturalesa, reciclatges, etc.

Per més informació: Guillem Cardell
Sant Llorenç, 52
Lluçmajor
T/. 662134

Gràcies per la seva atenció

GOB Lluçmajor

A mitjan mes passat varen tenir lloc, a Torremolinos, una serie de reunions que, baix del nom de "II Conferència de Regions del Mare Nostrum", tractaren sobre l'estat actual del Mediterrani des de tres caires diferents: turístic, cultural i ecològic. Hi assistiren representants de tots els països que tenen contacte amb la nostra mar exceptuant Albània.

Les conclusions que tregueren no podien esser més desencoratgedores:

D'una banda és palesa la pèrdua d'identitat de la cultura mediterrània, que és paulatinament substituïda per un conglomerat internacional que no sabia com anomenar. La gastronomia tradicional, per exemple, és absolutament arraconada per donar pas a menjars que difícilment es poden catalogar com a tals. Proliferen els Mc Donalds, els Wimpies, les hamburgueseries... i desapareixen els restaurants amb menjars de per aquí. ¿On ha d'anar un estranger que vulgui tastar la cuina mallorquina a uns preus que no siguin prohibitius?

L'arquitectura, abans nodrida amb elements naturals -pedra, marès...- ha donat pas a blocs de materials prefabricats que no recorden en res la cultura del lloc on es troben. Si us amollaven dins una zona turística qualsevol no seríeu capaços d'endevinar a quin país us trobau, quant-i-més la comarca o regió. La uniformitat és la característica que més abunda pertot arreu, en detriment de la diversitat de la qual abans es presumia.

D'altra banda no cal insistir sobre la influència que ha tengut el turisme sobre el paisatge, sobretot a les Illes. Tothom coneix el

significat de la paraula "balearització" referida a la submissió de l'ecologia en favor de l'economia.

Però és que això no és tot, ja que de seguir igual que ara a l'any 2025 -d'aquí a 40 anys- cinc-cents milions de persones abocaran els seus repussalls dins una mar que ara ja està més que contaminada. Si no s'hi posa remei urgent la mort del Mediterrani és irreversible.

I quines solucions hi podríem trobar? Segons les conclusions de la Conferència passen per diversos aspectes:

Caldria potenciar les zones de l'interior i altres formes alternatives de turisme: rural, esportiu, verd, parcs naturals, itineraris culturals i gastronòmics... per tal de sortir una mica de les típiques vacances actuals de platja-discoteca.

També és urgent millorar els mitjans de circulació de vehicles entre els països riberencs. Es parla fins i tot de tornar moure l'actiu projecte d'unió entre els dos continents mitjançant un pont sobre l'estret de Gibraltar. Es pensa que revitalitzaria les relacions entre el nord i el sud, entre els països rics i els pobres.

I en tercer lloc és imprescindible posar en marxa una política turística menys intensa i massiva i al mateix temps fer una redistribució de les zones per tal de diversificar l'oferta i que siguin més els països o regions que se'n puguin aprofitar.

Mesures que s'haurien de posar en pràctica com més prest millor, no fos cosa que si badam llavonses ja no hi fossim a temps.

DEFUNCIONS

N'Alfonso Meca Sáez, casat, mor a Cala Millor a l'edat de 45 anys el dia 31 de juliol. Al Cel sia.

En Joan Jaume Planisi "Joi", casat, mor el dia 7 d'agost a l'edat de 82 anys. Que el vegem en el Cel.

Magdalena Marimón Gelabert "Arianyera", casada, va morir a Sant Llorenç el dia 18 d'agost als 56 anys. Descansi en pau.

El dia 19 morí n'Antònia Galmés Soler "de Son Peretó", viuda. Tenia 87 anys. Al Cel sia.

Víctima d'un accident de cotxe, el dia 19 d'agost mor en Joan Mascaró Riera "Mascaró", casat, a l'edat de 37 anys. Descansi en pau.

A Son Carrió, el dia 29 i a l'edat de 72 anys, mor n'Antoni Umbert Vives. Era casat. Al Cel sia.

En Joan Brunet Artigues, fadrí, mor a Son Carrió el dia 3 de setembre. Tenia 52 anys. Que el vegem en el Cel.

A Sant Llorenç, el dia 19 de setembre morí en Jeroni Miquel Mira "Cadireta", casat, a l'edat de 80 anys. Descansi en Pau.

N'Isabel Vaquer Gelabert "Corema", que

havia celebrat el seu centenari el dia de Sant Antoni, morí el 21 de setembre. Al Cel sia.

NOCES

En Francisco Javier Artabe Cabeza i n'Amàlia Meca Rosselló, feren l'esclafit el dia 28 d'agost. Que tot els sigui enhorabona!

NAIXAMENTS

Na Bàrbara Rosselló Salas, filla d'en Bernat i na Margalida, va néixer a Sant Llorenç dia 30 de juliol. Salut!

Na Bàrbara Rigo Darder, filla d'en Pep i n'Antònia, neix a Sant Llorenç el dia 4 d'agost. Enhorabona!

Maria Galmés

AUTOESCOLA
CARDASSAR

major, 22

I ARA, A MÉS...

PIZZERIA

AMB UN AUTÈNTIC FORN DE LLENYA!

Carrer d'en Sureda, 1 * Tel. 570624
PORT DE MANACOR

AH!! LA VIDA
ÉS MARAVELLO-
SA!!!

ELS OCELLS CANTEN EN-
TRE LA VERDOR ALE-
GRANT EL COR DE
L'HOME!!!

BRRR !!!
I FA UNA HORA QUE
VULL DORMIR I NO
HI HA MANERA!

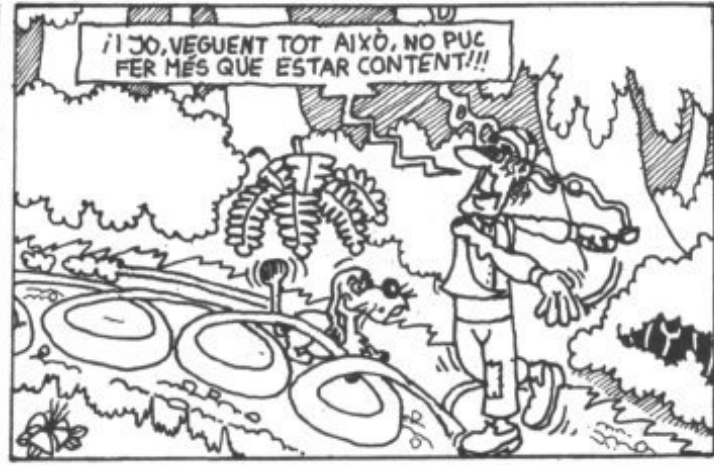
ELS NOBLES ANIMALS
DE LA TERRA TENEN
MENJAR A VOLER!!!

MENTRES, ELS ÀRBRES,
LLUITEN PER VEURE
QUIN ES MÉS GRAN I
ARRIBA PRIMER AL CEL.

I AQUI UNA
FONT DE VI-
DA, BENESTAR
I PROGRÉS

I JO, VEGUENT TOT AIXÒ, NO PUC
FER MÉS QUE ESTAR CONTENT!!!

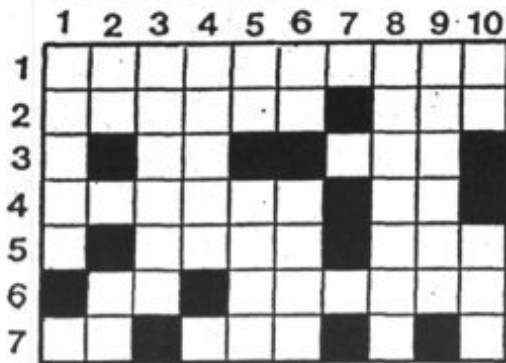

I COLAU, NO
FAGUIS ES BO
BO I VINA A
FER FEINA!

BAH! LA VIDA ÉS
UNA PORQUERIA
I UNA BENETURA,
SEMPRE FEINA,
FEINA I FEINA!
BAH!!!

MOTS ENCREUATS

persona singular del pretèrit perfet del verb donar. Senyal sobre alguna cosa degut a la presència d'una substància estranya. 6.-Símbol del radi. Acció d'atacar. 7.-Nom de lletra. Vocal. Cent. 8.-Dim. de jove. 9.-Adobar, aromatitzar amb anís. 10.-Deu egipci. En un escut, faixa estreta que va de dalt a baix.

HORITZONTALS.- 1.-Fer flamarada. 2.-Vent que dura poca estona. Porció de líquid que alternativament s'eleva i es deprimeix en la superfície de la mar. 3.-Cinquanta. Terminació verbal. Propi de les ovelles. 4.-Cap del clau, d'un radi major que el cos del clau. Pronom. 5.-Nom de lletra. Encès d'ira. Dit fam. d'una persona, esp. d'un noi, molt petit. 6.-Mascle de l'oca. Partida de caça. 7.-Arbre de la família de les ulmàcies. Còdol. Consonant. Cinquanta.

VERTICALS.- 1.-Tascó o altre objecte emprat per a faltar. Símbol de l'oxigen. 2.-Pronom. Vocal. Arbre de la família de les ulmàcies. 3.-Relatiu o pertanyent a l'Aràbia. 4.-Estat agitat de la mar. Mil. 5.-Al rev. la tercera persona singular del pretèrit perfet del verb donar. Senyal sobre alguna cosa degut a la presència d'una substància estranya. 6.-Símbol del radi. Acció d'atacar. 7.-Nom de lletra. Vocal. Cent. 8.-Dim. de jove. 9.-Adobar, aromatitzar amb anís. 10.-Deu egipci. En un escut, faixa estreta que va de dalt a baix.

SOPA DE LLETRES

R S T X U Z R I D X M N
 C A N T L A M R D E B O
 M A T R A L A R O A B M
 A P G I C J F E D X C A
 N H E J T O X T R T T R
 A K L T S I N X S I N I
 C M Q R R Z D S L N Y D
 O P Ç E N A E O E A R E
 R O S R Ç N S T I L S L
 N N A R E G U B X E L M
 L T L O A I R I Z F S R
 Ç N E R O L L T N A S R
 C A M P A N E T S A N O
 A I N F G H J L D E T Ç

Maria Galmés

JOIERIA FEMENIAS

LLISTES DE NOCES
 OBJECTES DE REGAL

Carrer del Rector Pasqual, 8 * T. 569072

Ala! mirau si dins aquest embolic de lletres hi trobau els noms de deu pobles de l'illa de Mallorca.

ENDEVINALLA

Porteta damunt,
 porteta davall,
 i s'aigo li corre
 i no li fa mal.

FUGA DE VOCALS

S _ F _ G _ P _ R _ S S _ B _ N _ ,
 H _ D _ T _ N _ R _ T R _ S _ S _ N Y _ L S :
 C R _ V _ L L _ D _ _ S _ C _ _ N _
 _ P _ C _ D _ D ' _ N _ M _ L S .

SOLUCIONS

<p style="text-align: center;"><u>FUGA DE VOCALS</u></p> <p>Sa figa, per esser bona, ha de tenir tres senyals: crivellada i secaiona i picada d'animals.</p> <p style="text-align: center;"><u>ENDEVINALLA</u></p> <p>Es una tortuga.</p>	<p style="text-align: center;"><u>MOTS ENCREUATS</u></p> <p>FLAMAREJAR AIRADAONA LAROVAI CABOTAES AIRATNAP OCACERA OMMACTL</p>	<p style="text-align: center;"><u>SOPA DE LLETRES</u></p> <p>MATRALARO AP N T O N T N S R N A I S C A V A E F EL REGUBEL CNEROLITNAS CAMPANET</p>
--	--	--

CULTURA

Les activitats realitzades són nombrosíssimes amb un abundós volum d'ajudes i subvencions a entitats i

associacions de caràcter cultural, educatiu i esportiu.

Aquests són alguns exemples:

- **Pla d'Adequació de Cases de Cultura** (210 milions de ptes. a 26 municipis).
- **Xarxa de Biblioteques** (43 en funcionament).
- **Publicacions:** "Miró i Mallorca", "Biblioteca Bàsica de Mallorca", "Història de Campanet", "H. de Puigpunyent", "Places i Carrers" de Sa Pobla i Sineu, "H. del Pensament a Mallorca", "Obispos de Mallorca", "Les Mallorquines d'Avui" i "Flora Mediterrània Occidental" entre altres.
- **Exposicions:** "Crònica de juventud", "Esmalts d'Ahir i Avui", "L'Art Naif a Mallorca", "El Còmic a Mallorca" Cesar Manrique, Ben Jakober i un Cicle d'Exposicions amb diversos artistes.
- **Folklore:** Ajudes a 68 agrupacions de ball. Trobades i Festes Patronals o de Barri ("Colcada de la Beata", etc.)

- **Música,** amb actuacions de: Orquestra "Ciutat de Palma" a 15 pobles
Recitals Lírics (25 concerts)
Corals (a Palma i 25 pobles)
Cor del Teatre Principal (a 12 pobles)
Música a les escoles
Festivals de Deïà i Pollença
Trobades de Bandes de Música (5 trobades)
- **Biblioteca Artesana** (18.188 volums i 3.920 usuaris de 1986)
- **Arxiu General del Consell** (2,1 km. de documentació amb 17.000 unitats documentals).

Teatre Principal

A part de la programació habitual d'obres teatrals, òpera i cine-club,

destaquen les activitats següents:

- Concurs de Textos Teatrals únic dins l'illa (març de 1987).
- Concurs d'Art Pictòric relacionat amb el tema teatral (març de 1987).
- Concurs de Teatre Infantil i Juvenil (març de 1987).
- Concurs de Pintura Infantil relacionat amb el teatre de fi d'interessar-hi tota la minyoria (març de 1987).
- Mostres de Pintura i Escultura per a la Tercera Edat, del qual s'han fet dues mostres.
- Cicles de Conferències referides a Personatges que han fet la Història de Mallorca i d'altres.
- Mostra teatral, actualment en preparació, que es durà a terme la pròxima tardor.
- Premi de Cine Amateur del qual es va rebent pel·lícules i que es durà a terme a final de maig.
- Creació i actuacions d'un Cor per a actuacions escèniques.

ESPORT

Cal destacar el Campionat del món de la classe "FINN" de vela i l'inici de la volta Ciclista a Espanya, l'any 86. La creació de les escoles esportives que han mobilitzat a més de 13.000 persones i

del Trofeu Consell Insular - Illa de Mallorca, ja atorgat a moltes disciplines esportives:

- Trofeu Illa de Mallorca de Caça Submarina.
- Torneig Futbol d'Empresa.
- Pujada Automobilística al Puig Major
- Rallye Pla de Mallorca d'Automobilisme
- Volta a Mallorca - relleus, atletisme
- Pujada al Puig Major de Motos
- Gran Premi Pla de Mallorca de Ciclisme
- Proves d'Autocross

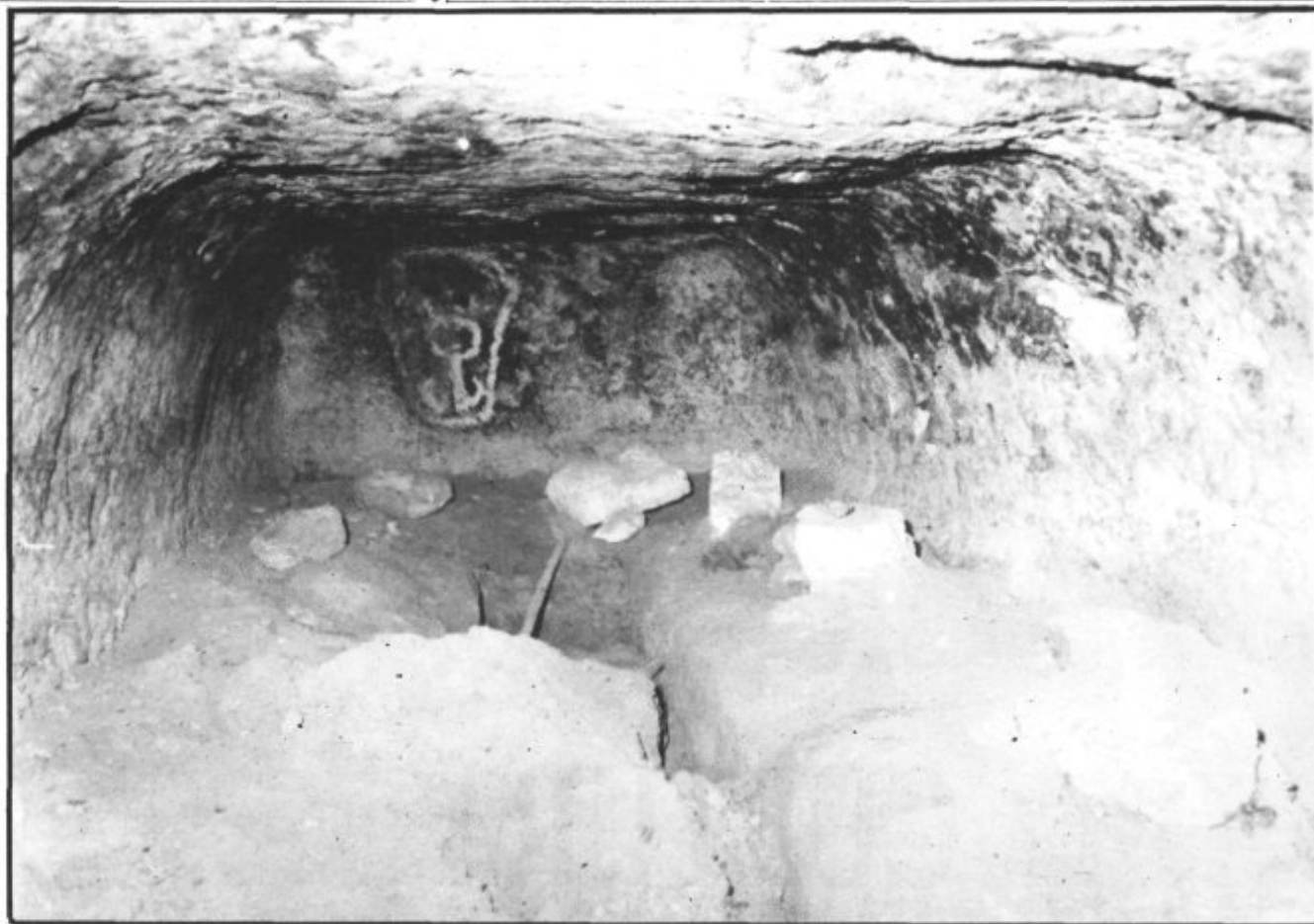
La cultura i l'esport han estat sempre uns dels objectius més importants pel Consell Insular de Mallorca. Avui podem veure els resultats d'una bona gestió. D'un bon Consell.

BON CONSELL, BONS RESULTATS

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

L'AHIR MÉS LLUNYA

Record els primers mesos que vaig començar a fer feina en una oficina. Llavors ja era mestre d'escola amb uns anys d'experiència didàctica -i esment aquesta qüestió perquè es vegi fins on pot arribar la desculturització-. Un dia es presentà un vellet baixet amb ulleres, magre, ruat, amb calçons llargs, camiseta i una cartera -no record si a la mà o en bandolera-... certament pareixia que la mar l'havia tret; amb senyes i amb ajuda d'un paper -crec que era alemany- ens va demanar pel talaiot de Llucamar. Nosaltres vam pensar que anava una mica fuit, que si volia veure talaiots, millor que anàs a Artà a veure el de Ses Piasses.

Més tard, a poc a poc, hom se n'adonà -o millor intuï- de l'extraordinària riquesa de la contrada en coves i poblats talaiòtics. Aborrana: des de S'Illot a Bellver, i des de Ses Planes a la basílica romana de Son Peretó hi ha vestigis de vida prehistòrica. Molts, alguns importants i altres decididament perduts, però al cap i a la fi "meleta"!

Tots ho sabem, castellots, coves, clapers de gegant... però ningú no en fa cas, ningú no li ha donat mai gaire importància. O sí? Sí, record que la primera vegada que s'excajà el talaiot de S'Illot alguns hi feren un grupat de jornals de feina dolça i a les ordres

de gent estranya, i això, els jornals, era bo, però res més.

Evidentment, és aquesta una més de les moltes assignatures pendents que té la vila. És hora de conèixer -no reconèixer- la extraordinària importància que té la vila en aquest contexte. I d'agrair a la gent que, potser intuïtivament, ha anat guardant pacientment peces i altres troballes, pròpies o de veïns, la seva valuosa labor.

I no solament pel respecte i coneixement del Sant Llorenç, ahir que això representa -i no es tracta, ara i aquí, de descobrir el valor de la història- sinó per les perspectives de futur que això comporta a nivell de visita i descobriment de gent d'altres indrets.

Superar el repte no és, evidentment, cosa fàcil; implica treball de recerca, classificació i organització; implica trobar un lloc adient per a col·locar i mostrar les peces de manera continuada i, sobretot, implica grans dosis de consciència, respecte, maduresa i generositat.

Però, malgrat tot, l'ocasió és bona. No pot ésser millor. Aprofitem-la! Sant Llorenç, això que és quelcom més que una paraula, és cosa de tots.

Guillem Pont